

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Takács János László ügyvéd (1051 Budapest, Nádor u. 23.) által képviselt (.....) felperesnek a jogtanácsos (...) által képviselt (.....) alperes elleni kártérítés iránti perében a Fővárosi Bíróság 2006. május 23-án kelt 12.UP.632.847/2005/10. számú ítélete ellen a felperes által benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget, az államnak külön felhívásra 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az alperes nyilvános értékesítési ajánlatot tett a Rt. által kibocsátott, állami tulajdonban álló, 492.000 darab, 1.000 forint névértékű törzsrészcvényre, részvényenként 6.500 forint vételáron. A hirdetmény a részvényigénylési időszakot 2004. március 1-jétől 5-ig jelölte meg. A részvényértékesítési ár teljes befizetése mellett 1.500 db részvény volt igényelhető, továbbá legfeljebb 200 db részvényt halasztott fizetéssel is lehetett igényelni, míg a kárpótlási jegy felhasználását nem tették lehetővé.

Igénylési helyekként több bank a fővárosban és az ország különböző területén lévő számos fiókját jelölték meg.

Az allokáció részletes szabályait a Napi Gazdaság 2004. február 26-i számában közzétételre került tájékoztató tartalmazta. E szerint az elosztás a kártyaleosztás szabályai szerint történik. Az allokáció során a halasztott fizetéssel részvényt igénylők elsőbbséget élveznek.

A részvény-értékesítés során 871.576 db részvényre érkezett igénylés, ebből halasztott fizetéssel 4.503 részvényigénylő, összesen 660.034 db résztényt igényelt. Az allokáció eredményeként legfeljebb 130-131 db részvény volt megszerezhető.

Felperes 2005. november 21-én előterjesztett, utóbb módosított keresetében alperest elsődlegesen, összesen 179.154.354 forint kártérítés és kamatai megfizetésére, továbbá természetbeni kártérítésként a tulajdonában lévő 2.642 db kárpótlási jegy ellenében 708 db Rt. törzsrészvény átadására kérte kötelezni a Ptk. 2.§-a, 4.§ (1) bekezdése, a Ptk. 5.§ (1) bekezdése az 1991. évi XXV. törvény (Kpt.) 5.§ (2) bekezdése, 7.§ (1) bekezdés a) pontja, 8.§ (1) és (3) bekezdése, az 1995. évi XXXIX. törvény (Priv. tv.) 2.§ (1) bekezdés i) pontja, a Ptk. 298.§, 313.§-a és a 339.§-a alapján. Másodsorban, összesen 193.094.324 forint és annak kamataiban kérte marasztalni alperest jogalap nélküli gazdagodás jogcímen a Ptk. 361.§-a alapján. Előadta, több részletben, összesen 36.844 db kárpótlási jegyet vásárolt privatizációs befektetés céljából. Alperes eljárása során megsértette az idézett törvényi rendelkezéseket, így különösen a Kpt. 8.§ (1) és (3) bekezdésében írtakat. 2002. november 1-je után egyáltalán nem ajánlott fel részvényeket a kárpótlási jegy tulajdonos kisbefektetők számára, - 2004. március 1-jével már 9,2 %-ra csökkent az összes privatizált vagyonhoz képest a beváltott kárpótlási jegyek aránya -, holott a törvény kifejezetten tiltja a kárpótlási jegy vásárlási célú felhasználásának korlátozását. Emiatt a privatizálandó vagyontárgyak felértékelődtek, a kárpótlási jegyek értéke pedig devalválódott. Az alperes által meghirdetett nyilvános értékesítési ajánlat alapján 2004. március 1-je és 2004. március 3-a között lehetett vásárolni - részvényenkénti 6.500 forint vételáron - 492.000 db 1.000 forint névértékű Rt. törzsrészvényt, de ez alkalommal sem biztosított az alperes lehetőséget a kárpótlási jegy ellenében történő vásárlásra, így a felperes sem tudta 37.000 db, 1.000 forint címletértékű kárpótlási jegyét részvények vásárlására fordítani, annak ellenére, hogy a vásárlás biztosítására fel is szólította az alperest. Végül, 2005. szeptember 29-én a tulajdonában álló 36.388 db kárpótlási jegyből 33.744 db-ot értékesített 862 Ft/db vételáron.

A kár összezszerűsége körében előadta, 1 db 1.000 forint névértékű kárpótlási jegy kamattal növelt névértéke 1.742 forint volt. Elmaradt haszon folytán 147.262.707 forint kára keletkezett amiatt, hogy a Rt. részvények 2004. március 1-je és 3-a közötti értékesítésekor 33.744 db (58.782.048 forint értékű) kárpótlási jegye ellenében nem szerezhette meg 9.043 db részvényt és azt nem értékesíthette 2005. szeptember 29-én 206.044.755 forintért. Mivel 2005. szeptember 29-én a felperes 33.744 db kárpótlási jegyét 58.782.048 forintos valós érték helyett csak 29.087.328 forintért tudta értékesíteni, 29.694.720 forint kár érte. Mindezekre

tekintettel az alperest 176.957.427 forint kártérítés és ennek kamatai megfizetésére kérte kötelezni. 2.642 db kárpótlási jegy ellenében 708 db Rt. részvény kiadására kérte kötelezni az alperest arra tekintettel, hogy 2004. március 3-án 36.388 db kárpótlási jegy ellenében 9.751 db Rt. részvényhez juthatott volna, a 2005. szeptember 29-én értékesített 33.744 db kárpótlási jegye viszont csak 9.043 db Rt. részvénynek felelt meg. Ha a felperes megszerezhetette volna 2004. március 3-án a Rt. 9.751 db törzsrészvényét, akkor 2004. nyarán és 2005. nyarán osztalékban is részesülhetett volna. Ebből eredő elmaradt haszna miatt további 2.196.927 forint (563.606 forint + 1.633.321 forint) és ennek kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A továbbiakban előadta, az alperes jogalap nélkül gazdagodott felperes rovására 158.788.639 forinttal amiatt, hogy nem biztosított kárpótlási jegy ellenében vásárlási lehetőséget 2004. március 1-je és 3-a között a felperes számára, ugyanis, ha a felperes 63.387.896 forint összegű követelést megtestesítő kárpótlási jegye fejében hozzájutott volna a 9.751 db részvényhez, akkor azokat 2005. szeptember 29-én 222.176.535 forintért adhatta volna el, a két összeg különbözete viszont az alperes vagyoni előnye volt. További 32.021.440 forinttal azért gazdagodott az alperes, mert ilyen mértékben nem kellett vagyont juttatnia a felperesnek a 36.388 db kárpótlási jegy ellenében, és jogalap nélkül gazdagodott az alperes 9.751 db részvény után 2004-2005. között ki nem fizetett osztalékkal is, melynek együttes összege 2.196.927 forint (563.606 + 1.633.321) volt.

Alperes a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. A keresetet jogalapjában és összegszerűségében is vitatta. Előadta, a Kpt. 8.§ (3) bekezdése alkalmazásában az átalakult gazdasági társaságok vagyonmérleg szerinti összvagyonából kell kiindulni, és ehhez képest kell vizsgálni alperes eleget tett-e a 10 %-os felajánlási kötelezettségének, nem pedig a privatizációs összbevételből. Kimutatást csatolt, amely szerint a privatizációs bevételhez viszonyítva az arányszám 2003. december 31-ig 11,08 %, míg 2004. december 31-ig 10,4 % volt. Hivatkozott arra is, felperesnek lett volna lehetősége más befektetésekben is részt venni kárpótlási jeggyel. Utalt arra is, a Rt. részvények értékesítése során jelentős összegű (7.114.474.328.000 forint névértékű) kárpótlási jegy került bevonásra, valamint, hogy kárpótlási jegy volt felhasználható 2004-2005. évben több esetben (..... Rt., a Rt. részvények értékesítése stb.). Állította, a privatizációs eljárásokban nem sértette meg a felperes által hivatkozott általános jogelveket (jogok társadalmi rendeltetésszerű gyakorlása, joggal való visszaélés tilalma) sem. Hangsúlyozta azt is, tekintve, hogy a befogadási mértékre meghatározott 10 % arányszám a vagyonmérlegek szerinti vagyonra, azaz a privatizálásra kerülő vagyon összességére értendő, a Rt. 2004. évi tranzakciója külön nem képezheti a vizsgálat tárgyát. A kár összegszerűségét is vitatta, állítva, amennyiben lehetőség lett volna a részvények esetén a cserére, akkor sem bizonyított, hogy felperes valamennyi kárpótlási jegyért szerezhetett volna részvényt. Állította azt is, felperes nem tett eleget „kárenyhítési” kötelezettségének, kárpótlási jegyei értékesítését követően vásárolhatott volna részvényt, de nem élt a Rt. részvényeinek jegyzési lehetőségével sem. A jogalap nélküli gazdagodás

körében arra utalt, a részvények ellenében jutott azok vételárához, vagyis nem gazdagodott jogalap nélkül.

Felperes az alperesi ellenkérelemre hangsúlyozta, a Rt. kivételével valamennyi, alperes által hivatkozott értékesítésnél egyösszegű vételárból volt lehetőség 10 %-os részt kárpótlási jeggyel fizetni a pályázatot elnyert személynek. Ez a kisbefektetők számára lehetetlenné tette a kárpótlási jegy részvényre váltását. Állította azt is, a Rt. esetében az alperes 2004. március 3-ig az alaptőke 88,18 %-át kitevő részvényeket értékesítette, 2004. március 3-ig a Rt. alaptőkéjének 8,8 %-át kellett volna felajánlania kárpótlási jegyért.

Az elsőfokú bíróság a 2006. május 23-án kelt 12.UP.632.847/2005/10. számú ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte felperest 1.000.000 forint perköltség megfizetésére.

Az ítélet indokolásában kifejtette, az 1991. évi XXV. törvény 8.§ (3) bekezdése kizárólag azt a kötelezettséget rója az Állami Vagyonügynökségre, illetve jogutódaira, hogy a gazdasági társasággá alakuló állami vállalatok vagyonmérleg szerinti vagyonának értéke legalább 10 %-a erejéig fogadjanak el ellenértékként kárpótlási jegyet. A törvény nem rendelkezik arról, hogy minden egyes társaságban fennálló állami részesedés minden egyes értékesítése során, minden tranzakció esetén és minden időpontban úgy kell az értékesítést lebonyolítani, hogy az ellenérték 10 %-a mértékéig kárpótlási jegyet el kell fogadni. Erre figyelemmel külön-külön az egyes tranzakciók nem vizsgálhatók, a kárpótlási jegy ellenértékként való elfogadása kizárólag a vagyonmérleg szerinti vagyon arányában vizsgálható.

Utalt arra is, a cégnyilvántartási adatokból és az Interneten közzétett információkból köztudomású, hogy a Magyar Állam ez idő szerint is 10 %-ot meghaladó arányban tulajdonosa a Rt-nek, így fennáll a lehetősége annak, hogy a Rt. átalakulási vagyonmérleg szerinti vagyona 10 %-ának megfelelő mértékben fogadjon el alperes kárpótlási jegyet ellenértékként, a meglévő állami tulajdonrész értékesítése során. Alperes nem tanúsított jogellenes magatartást, kártérítési kötelezettsége nem állapítható meg. A jogalap nélküli gazdagodás körében kifejtette, az alperes jogszabályi felhatalmazás alapján járt el az állami vagyon, így a Rt. részvényeinek értékesítése során is, s az értékesített részvények fejében jogszerűen jutott hozzá azok ellenértékéhez. A kárpótlási jegyek értékesítése folytán kapott vételár a felperes tulajdonában maradt, így a felperesi vagyon terhére az alperesnél vagyongyarapodás nem következett be, az alperes nem gazdagodott.

Az ítélet ellen felperes fellebbezett. Korábbi előadásait lényegében megismételve hangsúlyozta, a jogszabályi rendelkezések a kárpótlási jegyek mindenkori birtokosát az állami vagyon vásárlására jogosítják fel, az állami vagyon privatizációjának ütemével összehangoltan. Alperes jogsértő magatartása a Ptk. 2.§-a, 4.§-a, valamint 5.§ (1) bekezdése alapján is fennáll, a jogot nem a társadalmi

rendeltetésének megfelelően és nem jóhiszeműen gyakorolta. Hangsúlyozta azt is, az állami részesedés a Rt-ben az ítélethozatalkor csak 1,7 % volt.

Alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte helyes indokai alapján.

A Fővárosi Ítéltábla a 2006. december 15-én kelt 16.Gf.40.264/2006/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítélet indokolásában foglaltak szerint a felperes által hivatkozott jogszabályi rendelkezések a kárpótlási jegy felhasználásának csupán elvi lehetőségét biztosították, nem teremtettek alanyi jogot a birtokos számára ahhoz, hogy tetszőlegesen, bármely privatizációs tranzakció során vásárlóként fellépessen, s a kárpótlási jegy birtokosa és a vagyonkezelő szervezet között szerződésalkötési kötelezettséget sem hoztak létre. Ebből következően felperes sem általában, sem a Rt. tekintetében nem kifogásolhatta az alperes értékesítési tranzakcióit, így a részvények 2004. márciusi értékesítését sem. Erre tekintettel alperes marasztalásának sem kártérítés, sem jogalap nélküli gazdagodás címén nem volt helye.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság, mint felülvizsgálati bíróság 2007. május 29-én kelt Gfv.IX.30.164/2007/4. számú végzésével a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.267/2006/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Legfelsőbb Bíróság határozata indokolásában kifejtette, helytállóan állapította meg a Fővárosi Ítéltábla, hogy a jogszabályok nem biztosítottak a felperesnek alanyi jogot ahhoz, hogy bármely privatizációs tranzakció során az alperessel szemben, a vele való szerződésalkötés igényével fellépessen. A kereset azonban elsődlegesen alperes kártérítésben való marasztalására, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén való marasztalására irányult. A kereset szerint alperes jogszabályi kötelezettségeit megsértette, illetve elmulasztotta azzal, hogy nem biztosította a felperes számára 2004. március 1-je és 3-a között a Rt. részvényeinek értékesítése során a kárpótlási jegyek ellenében a részvények vásárlását, és e jogellenes magatartással okozati összefüggésben a felperesnek elmaradt haszna keletkezett, illetve alperesnél a felperes rovására jogalap nélküli gazdagodás következett be. E kereset előterjesztésére pedig volt alanyi joga a felperesnek, sérelmezhetette az alperes Kpt. 7-8.§-ába ütköző magatartását, és hivatkozhatott arra is, a Rt-ben meglévő állami vagyon már nem szolgálhat elegendő fedezetül a Kpt. 8.§ (3) bekezdésében írt szabály végrehajtásához, alperes jogellenessége feltétlenül megállapítható. A másodfokú bíróság az alanyi jog hiányára alapítottan nem dönthetett volna a keresetet más okból elutasító első fokú ítélet helybenhagyásról, vizsgálni kellett volna, hogy alperes megsértette-e a keresetben írt jogszabályok rendelkezéseit, helyes álláspontot foglalt-e el az elsőfokú bíróság. Rámutatott, téves az az alperesi álláspont, amely szerint a Kpt. és más jogszabályok nem biztosítottak a felperes számára folyamatos és rendszeres

kárpótlási jegy ellenében történő vásárlási lehetőséget, a 10 %-os kötelezettségnek csak az összes privatizált vagyon tekintetében kellett fennállnia. A Legfelsőbb Bíróság a Priv. tv. 2.§ (1) bekezdésére, a Kpt. 8.§ (3) bekezdésére és (5) bekezdésére, valamint a 8.§-hoz fűzött indokolásra utalva kifejtette, a 10 %-os mérték egy olyan minimumértéket, alsó határt jelent, melynek megtartása kötelező és melytől csak kivételesen, a Kpt. 8.§ (5) bekezdésében írt esetben lehet eltérni. Az ÁVÜ-nek, illetve jogutódjainak úgy kellett eljárniuk az állami vállalat átalakulásával létrejött adott gazdasági társaság állami vagyonának egyes értékesítései során, hogy az egyes értékesítések alkalmával elfogadott kárpótlási jegyek összességükben kitegyék, elérjék az adott cég vagyonmérleg szerinti vagyonának legalább 10 %-át. Végül rámutatott a Legfelsőbb Bíróság, az új eljárásban mindenképp előtt abban a kérdésben kell döntenie a másodfokú bíróságnak, az alperes tanúsított-e jogellenes magatartást. Vizsgálnia kell a kártérítési felelősség egyéb elemeinek fennálltát is, figyelemmel a 2004. március 1. és 3. között allokációs technikával végrehajtott értékesítés körülményeire is. Az elsődleges kereset elbírálásának függvényében kell döntenie a másodlagos kereseti kérelem tárgyában.

Felperes a megismételt másodfokú eljárásban fellebbezését akként tartotta fenn, elsődlegesen az első fokú ítélet megváltoztatását, alperes kereset szerinti, továbbá első- és másodfokú, valamint a felülvizsgálati perköltségben marasztalását kérte, másodsorban a kereset jogalapjáról közbenső ítélet meghozatalát, az összecszerűség vonatkozásában az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Hangsúlyozta, a Kpt. már hivatkozott rendelkezései hármas kötelezettséget rónak alperesre, és pedig úgy, hogy a 10 %-os kárpótlási jegy elfogadási kötelezettségnek egyrészt egy adott gazdasági társaság, mint egység (pl. Nyrt.) összes tranzakciójánál összességében, másrészt az adott időközben privatizált vagyontömegre vetítve, harmadrészt pedig a privatizált összes vagyonra vonatkozóan is fenn kell állnia, mindaddig, amíg valamennyi kárpótlási jegy bevonásra nem kerül. Ezt az álláspontot foglalta el a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati határozata tartalma szerint, rámutatva arra is, fennáll az ütemezett felajánlás, értékesítés kötelezettsége. Álláspontja továbbá az volt, az átalakulás után a gazdasági társaság vagyonmérleg szerinti vagyonát a részvények testesítették meg, e vagyont megtestesítő részvények 10 %-áig kell tehát kárpótlási jegyet elfogadni. Változatlanul állította, korábbi számításokra hivatkozva, hogy a jogsértések az összes privatizált vagyon vonatkozásában is fennállnak, továbbá, hogy a a Ptk. 2., 4. és 5.§-ban foglalt jogelvek megsértése is megvalósult. E körben ismételten utalt az alperes kisbefektetőkkel szembeni diszkriminatív pályázati kiírásaira, arra, 1998-2005. közötti időszakban egyetlen alkalommal sem fogadott el kárpótlási jegyet a kárpótlási törvény előírása szerint a kisbefektetőktől.

Kára bekövetkeztére, összecszerűségére vonatkozó előadásait fenntartotta. Az okozati összefüggés tekintetében azt hangsúlyozta, alperes irányította a privatizáció teljes folyamatát. A felróhatóság körében pedig azt emelte ki, alperes felszólításait

semmibe véve nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható lett volna, felróhatóságának hiányát nem tudta bizonyítani.

A jogalap nélküli gazdagodás tárgyában előadottakat szintén fenntartotta.

Az allokációval összefüggésben egyrészt arra hivatkozott, a 2004. március 1-3. közötti részvényértékesítés során alperes nem ajánlott fel kárpótlási jegy ellenében részvényt, ebből következően a kárpótlási jegy ellenében történő allokáció sem vizsgálható jelen perben. Kiemelte, a Kpt. 8.§ (1) bekezdéséből következően alperes nyilvános részvényjegyzés során nem zárhatja ki a jegyzésből a kárpótlási jegy tulajdonosokat, illetve nem korlátozhatja a kárpótlási jegy elfogadását. Alperesnek 2004. március 3-án az összes 492.000 db Nyrt. részvényt elsősorban a kárpótlási jegy tulajdonosoknak kellett volna felajánlania, ahhoz, hogy a 10 %-os arányú elfogadás teljesüljön. 112.828 db részvénnel az összes forgalomban lévő kárpótlási jegy bevonásra került volna ezen a napon. Ez egyértelműen bizonyítja azt is, hogy 36.388 db kárpótlási jegyért az alperesnek 2004. március 3-án kétséget kizáróan részvényt kellett volna adnia. Utalt arra, a 2006. november 20-i értékesítésnél az allokációs eljárás során a kárpótlási jegy tulajdonosok korlátlan mennyiségben, a felajánlott részvénymennyiség erejéig kaphattak részvényeket kárpótlási jegyeikért.

Felperes egyidejűleg kiegészítette „módosította” keresetét. Alperest 708 db részvény után a 2005-ös üzleti évre vonatkozóan 227.367 forint osztalék, továbbá ezen összeg után 2006. május 18-tól, míg a 2006-os üzleti évre vonatkozóan 359.635 forint osztalék, továbbá ezen összeg után 2007. május 23-tól a kifizetésig számított, a Ptk. 301.§ szerinti kamat megfizetésére is kérte kötelezni. Arra az esetre, a Fővárosi Ítéltábla nem találná megalapozottnak a 708 db törzsrészvény átadására vonatkozó kereseti kérelmet, alperest kártérítésként a 708 db részvénynek a 2007. november 9-én érvényes ára és a kárpótlási jegyek maximális beszámítási ára közötti 14.078.216 forint különbözet, továbbá ezen összeg után 2007. november 10-től a kifizetésig számított, a Ptk. 301.§ szerinti kamata megfizetésére kérte kötelezni.

Alperes ellenkérelmében változatlanul vitatta kártérítési felelősségének jogalapját, a kár összecszerűségét, továbbá jogalap nélküli gazdagodását. Egyebek mellett utalt a kárpótlás elsődleges rendeltetésére, a kárpótlási jegyek többcélú felhasználásának lehetőségére, egy adott társaság részvényei megszerzését biztosító jogosultság hiányára. Hangsúlyozta, felperessel szemben szerződéskötési kötelezettsége nem állt fenn, figyelemmel a részvényértékesítés technikájára is, nem bizonyítható, felperes részvényhez jutott volna, így esetleges kára és alperesi magatartás között az okozati összefüggés sem állapítható meg. Utalt e körben a BH. 2005. 364. számú eseti döntésre. Hivatkozott arra is, felperes befektetői döntéseket hozott, amelyek kockázatát viselni tartozik.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A Ptk. 2.§ (1)-(2) bekezdése értelmében a törvény védi a személyek vagyoni és személyhez fűződő jogait, törvényes érdekeit, biztosítja a személyeket megillető jogok társadalmi rendeltetésének megfelelő szabad gyakorlását.

A Ptk. 4.§ (1) bekezdése szerint a polgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztaság követelményeinek megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni.

A Ptk. 5.§ (1) bekezdése tiltja a joggal való visszaélést.

A Ptk. 361.§ (1) bekezdése kimondja, aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

Az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló 1995. évi XXXIX. törvény (Priv. tv.) 2.§ (1) bekezdés i) pontja a törvény hatálya alá tartozó vagyon értékesítése során különös figyelembe veendő követelményként fogalmazta meg a kárpótlási jegyek ellenében történő megfelelő vagyonjuttatást is.

A tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (Kpt.) 7.§ (1) bekezdés a) pontja kimondja, az állam biztosítja, hogy a kárpótlási jegyet annak birtokosa, a törvényben foglalt feltételekkel, az állami tulajdon privatizációja során értékesítésre kerülő vagyontárgyak, részvények megvásárlására fizetőeszközként névértékben felhasználhatja.

A 8.§ (1) bekezdése úgy rendelkezik, 1996. december 31-i időpontot követően a kárpótlási jegyek vásárlási célú felhasználása nem korlátozható.

A (3) bekezdés szerint pedig a gazdasági társasággá átalakuló állami vállalatok vagyonmérleg szerinti vagyonának, illetőleg a közvetlenül értékesítésre kerülő állami tulajdonú vagyontárgyak értékének legalább 10%-áig kell ellenértékként kárpótlási jegyet elfogadni.

Az (5) bekezdés értelmében, ha az ÁVÜ, illetve jogutódja a gazdasági társasággá átalakuló állami vállalat egy tulajdonos részére történő értékesítéséről dönt, eltérhet a (3) bekezdésben meghatározott legkisebb mértéktől.

Felperes elsődleges, kártérítés iránti kereseti követelése tekintetében felmerült kárát arra vezette vissza, hogy kárpótlási jegyeit 2004. március 1. és 3. között nem tudta részvényvásárlásra felhasználni, nem juthatott részvényekhez és ezzel összefüggésben elmaradt haszonból és árfolyam-veszteségből eredő kára keletkezett.

Alperes jogellenes magatartását pedig a Priv. tv. 2.§ (1) bekezdés i) pontjában, a Kpt. 7.§ (1) bekezdés a) pontjában, a 8.§ (1) bekezdésében, a 8.§ (3) bekezdésében, továbbá a Ptk. 2.§-ában, 4.§ (1) bekezdésében és 5.§ (1) bekezdésében foglaltak megsértésében jelölte meg.

Kétségtelen, a Kpt. 8.§ (3) bekezdésében foglalt rendelkezés a törvény hatálya alá tartozó valamennyi gazdasági társaságra nézve egyidejűleg írt elő azonos kötelezettséget, azonosan követendő eljárást, vagyis az ott írtak teljesítése mindig adott gazdasági társaság vonatkozásában vizsgálható, amint arra a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati határozatában is rámutatott.

Mindebből következően a Priv. tv. 2.§ (1) bekezdésében a Kpt. 7.§ (1) bekezdés a) pontjában foglaltak és a 8.§-ához fűzött indokolásában írtak is ezen Kpt. rendelkezéssel összefüggésben, ezen rendelkezés alkalmazásában értelmezhetők csak.

E szerint abban az esetben, ha állami vállalatból átalakulással létrejött gazdasági társaság állami részesedésének értékesítése nem egy tulajdonos részére történt, biztosítani kellett, hogy az értékesítési folyamat lezárásáig elfogadott kárpótlási jegyek összértéke elérje az átalakulási vagyonmérleg szerinti vagyon 10 %-át. Ezen túlmenően abban az esetben, ha az értékesítésre szakaszosan, több ütemben került sor, az egyes értékesítések esetén főszabályként biztosítani kellett kárpótlási jegyek elfogadását is, éspedig az értékesítés üteméhez igazodva.

Jogsabályi előírás hiányában ugyanakkor az egyes értékesítési ütemek meghatározása a vagyonkezelő szervezet döntésétől függően alakulhatott. Nem tartalmazott a jogszabály korlátozást a Kpt. 8.§ (5) bekezdésében foglaltak alkalmazása tekintetében sem.

Mindebből az is leszűrhető, a hivatkozott rendelkezések nem jelentettek kötelezettségvállalást („igérvényt”) arra nézve, hogy az említett típusú privatizációs értékesítések során valamennyi kárpótlási jegy elfogadásra („beváltásra”) kerül - figyelemmel a kárpótlási jegyek többféle felhasználási lehetőségére is -.

A kárpótlási jegyek befektetési célú „felvásárlása” tehát magában hordozta a részvényre „cserélés” lehetősége megghiúsulásának kockázatát is.

Az idézett rendelkezésekből továbbá az is következik, - figyelemmel az egyes gazdasági társaságok privatizációjának eltérő szakaszolására, ütemezésére -, a Kpt. 8.§ (3) bekezdésében foglalt 10 %-os arány „összprivatizációs szinten” mindenkor, minden időszakban nem érvényesülhetett, szemben a felperes ettől eltérő, téves álláspontjával.

Ugyancsak leszűrhető további jogszabályi rendelkezés hiányában, a kárpótlási jegyek ellenében történő vagyonjuttatással összefüggésben a felperes által hivatkozott kisbefektető-védelmi kötelezettség a jogszabályi rendelkezésekből nem következik, elvárásként csupán az arányosság (vásárlói-kínálati oldal) egyensúlya fogalmazódott meg.

A Nyrt. esetében a kifejtettek szerint az átalakulási vagyonmérlegben meghatározott 261.921.064.000 forint vagy 10 %-áig, 26.192.106.400 forint összegben kellett volna a privatizációs folyamat befejezéséig, 2006. december 6-ig kárpótlási jegyet elfogadni, az egyes értékesítések alkalmával - azok üteméhez igazodva - folyamatosan biztosítva a kárpótlási jegyek elfogadását is.

Ezzel szemben megállapítható, hogy alperes 1995-ig 8.025.000.000 forint értékben fogadott el kárpótlási jegyet, ezt követően legközelebb pedig 2006. decemberében értékesített részvényeket 363.011.000 forint értékű kárpótlási jegy ellenében. Az értékesítési folyamat lezárásakor tehát mindösszesen 8.388.011.000 forint volt az elfogadott kárpótlási jegyek értéke.

Azt kellett tehát megállapítani, alperes jogsértően, a Privatizációs törvény 2.§-ába, a Kpt. 7.§ (1) bekezdés a) pontjába és 8.§ (3) bekezdésébe ütközően járt el, amikor 2004. március 1-3-i részvényértékesítés során kárpótlási jegy ellenében nem tette lehetővé a részvényvásárlást -szemben az elsőfokú bíróság e tekintetben elfoglalt téves álláspontjával -. Nem valósult meg ugyanakkor a Ptk. 2.,4. és 5.§-ában foglalt jogelvek sérelme.

Kétségtelen, alperes jogszerű eljárása esetén fennállt volna annak lehetősége hogy az értékesítési folyamatban felperes „potencionális” vásárlóként, igénylőként fellépjen és az alkalmazott allokációs technikát is figyelembe véve 131 db részvényhez hozzájusson. E lehetőség azonban csak eshetőleges volt, felperes sem lehetett volna biztos az igénylés eredményességében, ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg, hogy a részvényekhez valóban hozzájutott volna, figyelemmel az értékesítés szabályaira, arra, nem követelhetette volna alperestől a részvények eladására vonatkozó szerződés megkötését.

Nem volt tehát megállapítható, hogy felperes alperes jogellenes magatartása miatt nem jutott hozzá 2004. március 1-3. közötti értékesítés során részvényekhez, nem állapítható meg okozati összefüggés az alperesi jogsértés és a felperes állított kára között. A kártérítés e feltétele hiányában pedig az elsődleges kereseti kérelem megalapozatlan, helytálló e vonatkozásban az elsőfokú bíróság elutasító határozata.

Ugyancsak helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy alperesnél a felperes terhére nem következett be vagyongyarapodás, a jogalap nélküli gazdagodás jogszabályban írt feltételei sem állnak fenn, helytálló tehát az elsőfokú bíróság másodlagos kereseti kérelmet elutasító határozata is.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alkalmazásával megállapított jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Felperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati illetéket a Pp. 78.§ (1) bekezdése és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése és 15.§ (1) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

Budapest, 2007. december 7.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Felker László s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Sárközi Veronika
bírószági ügyintéző